

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto IV.

Ljubljana, dne 15. februarja 1939.

Štev. 9.

Besede in dejanja

Proti koncu lanskega leta so se sprožile po govoru italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v italijanskem parlamentu uradno neuradne zahteve: Tunis, Korzika, Nica, Džibuti! Te zahteve so padle na cesto, ponavljali so jih tisoči, milijoni! Tisk in radio sta jih vsak dan z nova pošiljala v svet.

Na te napade so sedeli odgovori prizadetih. 26. januarja je odgovoril v poslanski zbornici o interpelacijah o zunanji politiki francoske vlade zunanji minister Bonnet. Dejal je: »Obe demokraciji (Anglija in Francija op. ur.) imata isto željo po ohranitvi miru; prav tako pa sta enako čvrsto odločeni čuvati dediščino prednikov«. Opozoril je na Chamberlainovo izjavo, da gredo francosko-angleški odnošaji daleč preko običajnih pogodb. »V primeru vojne bi se združile vojne sile obeh držav. Francija ne bo trpela, je nadaljeval Bonnet, da bi kdor koli ogrožal to, kar se je zgradilo z delom in krvjo Francozov. Vlada je trdno odločena čuvati za vsako ceno nedotakljivost francoskega imperija.«

Dan nato, 27. januarja, je na seji poslanske zbornice govoril predsednik vlade Daladier, ki je naglasil tesno povezanost Anglije in Francije. »Francija je mirno poslušala besede, ki jih je nanjo naslovila Italija. Francija pa je tudi dovolj močna, da lahko uspešno brani vse zemlje svojega imperija in ne bo nikdar dovolila, da se ji odvzame tudi najmanjši del njenega imperija!«

Na 28. januarja na manifestaciji italijansko-nemškega prijateljstva, član direktorija italijanske fašistične stranke minister Farinacci in nemški pokrajinski vodja Streicher. Farinacci je povdaril, da je Tunis le protektorat ne pa francoska posest, Džibuti pa, da zavira kolektivne interese več milijonov ljudi. Takšnemu stanju je treba vsekakor napraviti konec, kljub senegalskim bataljonom, ki jih je Francija tja poslala. Streicher pa se je izjavil

»Kmalu bo prišel čas, ko bosta oba prijateljska naroda stala pred velikimi odločitvami in potrebno je, da se pripravita na skupne preiskušnje. To obljubo je potrdil tudi Hitler v svojem govoru 30. januarja, ko je dejal: »Mi smo pripravljeni izvršiti svoje obveznosti do Italije do najskrajnejših posledic.«

Pariški »Temps« pa je zapisal: »Francija je prebrodila krizo, ki so jo povzročili njeni socialni neredi. Zavedajoč se svoje pravice in svoje moči, se zaveda tudi svoje dolžnosti tako nasproti sebi kakor nasproti drugim, med tem ko že kaže na drugi strani svoje učinke mogočno oboroževanje Anglije. Položaj je s tem bistveno spremenjen. V septembrski krizi je šlo za političen sistem srednje Evrope, toda Francija in Anglija nista bili v svoji varnosti neposredno ogroženi in sta se mogli za-

Krinko z obraza!

»Na gimnazijah imamo danes številna društva in krožke in odseke, vse še iz polpretekle dobe. Te so ustanovili renegati svojega naroda za svoje sinove da bi jih vzgajali v istem duhu. pridobivali mladino v masah, vodili od naroda proč, v odpadništvo od njega«, piše zadnja številka katoliškega dijaškega tednika »Straža v viharju«. K tem tako zanimivim vrsticam zastavljamo »Straži v viharju« kratko vprašanje: katero izmed društev meni v svojem namigavanju?

Kakor vemo, obstoje z dovoljenjem šolskega zakona na šolah te-le organizacije: Podmladek Jadranske Straže, Podmladek Rdečega križa, Ferijalni Savez, Podmladek Aerokluba in Skavti. V čem vidi »Straža v viharju« odpadniško delo? Ali morda v tem, ker skuša Podmladek Jadranske Straže po vseh šolah v državi in ne samo pri nas, vzbuditi med mladino zanimanje za naše morje, za pljuča naše države? Zdi se nam, da bi ne bil samo greh, če bi na to vzgojo pozabljali, ampak, da bi bilo to — prava napaka. V dnehi,

je gotovo potrebno pokazati naši mladini lepoto Jadrana, jo navdušiti za to lepo morje, ji dokazati da bo z ljubeznijo do njega z lahkoto pobila vse skomine po tem delu naše domovine in da

mirno lahko odgovorila: roke proč, to morje je naše! Ali misli »Straža v viharju«, da je vzgoja mladine v tem duhu — »odpadništvo«, ali pa »vodništvo v masah od naroda proč«?

Ali pa meni morda »Straža v viharju«, da je delo Podmladka Rdečega križa — delo renegatov, ali pa da je cilj P. R. K. »prikrajšati in zapostaviti katoliškega študenta«? Doba, v kateri živimo, je grozna. Na Kitajskem, v Španiji klopčajo strojnice, grmijo topovi, strupeni pli-

ni pa dušijo nezavarovano prebivalstvo. Žene, otroci in starci omahujejo na poti v izgnanstvo. Nad vso Evropo in nad vsem Daljnim Vzhodom lebdi prokletstvo vojne. Kdo ve, če ni morda blizu tisti čas, ko bomo morali tudi mi pograbiti in vreči culo čez ramo in hiteti bodisi na fronto, bodisi v zaledje...

Ali misli »Straža v viharju«, da je vzgajanje mladine v duhu humanosti v nasprotju s krščanskimi nauki, ali pa morda misli, da je Podmladek Rdečega Križa tista organizacija, za katero ni na njihovi strani nobene protiuteži? Morda je še celo kaj resnice v teh zadnjih besedah? Kdo ve?

Mar se zdi »Straži v viharju« Ferijalni Savez tisto društvo, ki daje »univerzi toliko marksističnih akademikov (op. ur.: če bi le mogli vedeti koga mislijo s tem)... toliko odtujencev narodu«? Zdi se nam, da bi »Straži v viharju« gotovo veliko bolj ugajalo, da bi vsak dijak videl le toliko sveta, kolikor daleč seže glas zvo- na farne cerkve. Kaj bi pa imela »Straža v viharju« pripomniti k mednarodni organizaciji skavtov? Najbrž le to, da so v to organizacijo vpisani le »sinovi renegatov«, kajti le ti so lahko tako »pokvarjeni«, da lahko ljubijo naravo in se učijo od nje tistega, kar ostane marsikomu za vse življenje skrito: ljubezni do nje!

Današnji svet stopa z naglimi koraki napredka. »Danes« je izjavil Roosevelt, »ne pomeni Atlantik za ameriška letala nobene ovire več«. Če se pa mladina pričinja zanimati za letalstvo, s katerim je naša država tako uboga, menimo, da ni noben greh, nikak »odpad od naroda«, ampak samo ljubezen do njega in do njegovega napredka. Vsi bi morali tej idealni mladini, ki iz lastnih sredstev izdeluje modele in celo brezmotorna letala, priskočiti na pomoč, če ne drugače, vsaj s pohvalo. Nikakor pa ne s psokami, da hiti v »masah od naroda proč«.

skem oceanu skupni pomorski manevri ameriške, angleške in francoske flote.

VOLJAŠI!

VOLJAŠICE!

širite in
naročajte

»NAŠO VOLJO«!

dovoljiti s sicer nerazveseljivim kompromisom, ki je rešil vsaj bistvo. V krizi, ki se sedaj pojavlja, pa gre za nekaj povsem drugega. Francija in Anglija bi utegnili biti ogroženi v svojih življenjskih interesih, v svojem neodvisnem obstoju, v svoji varnosti in nedotakljivosti obsežnega imperijalnega gopostva, kar že v naprej izključuje sleherni kompromis, ki bi oslabil njuno veljavo v svetu.«

K vsemu temu je prišla še Rooseveltova senzacionalna izjava o ameriških mejah v Evropi,

Sicer je Roosevelt svojo izjavo demantiral, a to šele čez štiri dni, ko je svoj učinek že dosegla. Da pa le ne bi te izjave jemali prelahko se vrše ta čas v Atlant-

Gospodje, ki ste to napisali, kje vam stoji glava?

»Narodu in državi pogubni Tyršev duh«, piše »Straža v viharju«, »ima poleg vsega še privilegiran položaj viteške organizacije«. Prepričani smo, da bi nam na vprašanje, v čem »Stražarji« vidijo ta državi in narodu pogubni duh, kratko odgovorili s svojo najnovejšo frazo: »poglejte Čehoslovaško!« Mislimo, da pisci teh vrstic niso še toliko oslepljeni (in oglušeni), da bi ne spoznali, kdo je žrtvoval brate Čeha in Slovake. Prepričani pa naj bodo vsi, ki se obregujejo v »Sokola«, da bo ta organizacija vkljub vsem poizkusom, da bi jo razbili, stala vselej trdno in ponosno v rokah krepkega in zdravega naroda.

»Zakaj je mladina danes tako materialistična«, se nadalje vprašuje »Straža v viharju« in k temu sama odgovarja: »To je plod naših srednjih šol, to je sad tudi v veliki meri naših vzgojiteljev ali boljše nevezgojiteljev, brezbriznežev..., tam močna aktivnost profesorjev in ravnateljev, pri nas previdno umikanje in Pilatovsko umivanje rok.«

Menimo, da je več kot svoboda in privilegij, če obstoja neka ilegalna dijaška organizacija, ki ima celo znake: »Na kvadratnem rdečem polju stiliziran slovenski grb in križ v zlati barvi«. Vsaj dosledni naj bi bili pisci članka »Slovenska dijaška zveza«. Najprej zahtevajo nazaj svoje organizacije, nato pa povejo, da tako društvo že obstoji.

Nočemo zastavljati vprašanja, čemu ustanavljajo »Slovensko dijaško zvezo« in kakšnim namenom bo služila. Pripomnili bi le, naj »Stražarji« nikar ne mečejo še drugim peska v oči, ko imajo od njega že vsi slepe oči. In da preokba, ki zveni v besedah »iz vsega zgornjega se že vidi popolnoma jasno razlika med obstoječimi društvi, ki **ŠE** na gimnazijah obstojajo...« najbrž ne bo tako kmalu uresničena.

»Straži v viharju« pa priporočamo, da v naslednje, če bi imela še kdaj željo objaviti slične članke kot je »Slovenska dijaška zveza«, naj stopi na plan bolj jasno in odkrito in naj se nikar ne boji besed. Kar brez skrbi naj napiše, koga misli v svojih namigavanjih. Omenimo naj še, da bi bilo po naših skromnih pojmih za »katoliškega pisca« gotovo bolj primerno, če bi pisal resnico.

V slučaju, da bi »Stražo v viharju« še kje žulil čevlji, naj to kar brez mencanja pove. Morda se nam bo posrečilo »spedikirati« ji tudi tisto »kurje oko«.

Da, on ohrani svojemu narodu jezik. In toliko lepote vlije vanj, da ga vsa peklena tuja sila, ki že tisoč let tlači njegov rod, nikoli ne zamori...

(Ilka Vaštetova: Roman o Prešernu)

Kdor izpoveduje slog, ljubezen in edinstvo v narodu, je pravi kristjan, pravi ljubitelj življenja, sveta, svobode in slave svojega naroda.

J. J. Strossmayer

Ne poslušajmo nikdar tistih, ki bi nas na kakršenkoli način hoteli razdvajati: to so očitno naši neprijatelji.

J. J. Strossmayer

Resda smo siromašen narod, resda živimo v dobi pravega ekonomskega razsula; toda kadar gre za šole, gre za narodno življenje. Če sploh kje ni treba varčevati, ni treba gleda šole.

J. J. Strossmayer

**Vremena Kranjcem
bodo se zjasnila!**

Vrata v svobodo

Rajko Paulin: Vrata v svobodo. Ob dvajsetletnici Jugoslavije. Dobrovoljska knjižnica. Zvezek 1. Ljubljana 1938. Izdaje in samozaložba »Sreske organizacije Saveza ratnih dobrovoljaca Kraljevine Jugoslavije v Ljubljani«. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik F. Štrukelj). Osnutek ovitka je narisal ing. arch. J. Omahen, kliše izdelala klisarna St. Deu v Ljubljani (Gr. 8, 37 str.).

»Ljudi našega rodu, ki so se v svetovni vojni in še prej iz dobre volje z orožjem v roki borili za našo slovensko in jugoslovansko svobodo, imenujemo vojne dobrovoljce. Med dobrovoljce pa prištevamo tudi moze in žene, ki so v preteklosti prostovoljno vstopili v težko, čeprav nevojaško službo za boljšo bodočnost našega človeka. Prvi so trpeli in padali po bojiščih vsega sveta, kjer koli je tekla slovanska kri — drugi so polnili ječe, umirali na vešalih ali bežali v mrzlo tujino pred pestjo nasilnega tujca.

Kdor je vstopil v službo svojega naroda kot dobrovoljec, je prevzel iz lastne volje ogromno dolžnost, ki mu je nalagala najtrše delo in žrtve do skrajne meje človeških moči. Tisti, ki so v tej službi padli, so to dolžnost izpolnili do kraja; tisti, ki so jih muke in napor pustili žive, nosijo težo prevzete dolžnosti naprej, dokler jim smrt ne ustavi dela. Zato je dobrovoljec dolžan nesebično delati in se žrtvovati ne le v vojnem času, temveč tudi v miru v duhu dobrovoljske požrtvovalnosti.

Zvesti tej misli smo sklenili izdajati v samozaložbi periodične publikacije pod naslovom »Dobrovoljska knjižnica«, katere prvi zvezek

»VRATA V SVOBODO«

s tem izročamo naši javnosti.

Namen teh publikacij ni gmotna korist. Namen je, da v poljudni, propagandni obliki seznanimo svoje rojake s pravo, nepotvorjeno zgodovino težkega dela in žrtv naših najodločnejših ljudi za ustvaritev svobodne, srečne in velike Jugoslavije, osvetlujoč pri tem posebno slovenski delež pri teh zmagovitih naporih — da bodo znali ceniti svobodo in darovane žrtve. Glavni namen pa je vžgati v našem narodu v tem nemirnem času ogenj gradilnega in obrambnega dobrovoljskega duha, ki naj ga naša mladina ponese v srcih in z neomajno voljo naprej v neznano bodočnost novih pokolenj.

Naklada te knjižice je 15.000 izvodov. Hočemo, da prodre naš glas v vsako našo hišo, do vsakega našega človeka, brez razlike stanu in mišljenja — kot varna smernica v vseh vprašanjih, na katera bo naš narod moral odgovorjati v miru in v vojni.

Naj bi to seme, posejano v našo slovensko in jugoslovansko njivo, dalo zdrav in veličasten plod!

S tem uvodom se predstavljajo dobrovoljci naši javnosti, ko izdajajo prvi zvezek dobrovoljske knjižnice. Knjižica: »VRATA V SVOBODO« je izšla v okusni naslovni montaži, ki predstavlja tri roke, ki prisegajo na dobrovoljski znak, ki nosi napis: Čuvajte Jugoslavijo.

Zanimivo je, da je motto vse knjižice odlocek iz Ivana Cankarja, ki pravi:

»Nedorasli prepevajoči otroci so šli, da se pobratijo s smrtjo; vrnili so se dorasli, v ognju in peklu preizkušeni možje; niso se vračali prepevaje, temveč zamišljeni vase in v svet in v bodočnost; očiščeni so se vrnili iz jeklene kopeli. In prav tako se je zgodilo z vsakim posameznikom onih drugih, ki so bili ostali v zapuščenih in osirotelih domovih in ki so gle-

dali in okusili krivico za krivico, trpeli nasilje na telesu in duši. Vsak zase — iz vzajem le tiste, ki nimajo srca, ne duše, temveč le usta in denarnico — vsak zase se je pričel zavedati zmot in zablod preteklosti, se je s skrbjo in strahom, toda hkrati z vero in upanjem zagledal v prihodnost, začel si meriti novo pot — sebi, otrokom in vnukom.

To je očiščenje in pomlajenje!

Ta knjižica polna spominov na trpljenje, s katerim so vojni dobrovoljci odkupili našo svobodo, se končuje s tem krasnim posvetilom:

»Pravijo, da Slovenci še vedno nimamo pravega spomenika svoje svobode. A vendar ga imamo: 2525 metrov je visok! Celotno našemu jeziku tuje ime Kajmakčalan si je ohranil — da bi nas spominjal na nekdanje suženjstvo in nas svaril pred novim suženjstvom. Skupno s Srbi in Hrvati pa smo mu dali ime

»VRATA V SVOBODO«

Dijaki III. državne realne gimnazije se poslavljajo od g. dir. Kuna Hočevarja

Ker gospod direktor v svoji skromnosti ne ljubi hrupnih svečanosti in slavospevov in se je hotel posloviti na tiho od dijakov svojega zavoda. Zato se je zgledalo pri njem zastopstvo osmošolcev in četrtošolcev, ki naj bi se v imenu vsega zavoda dostojno poslovili od gospoda direktorja. V nagovoru, ki ga je imel eden osmošolcev, je posebno poudaril priljubljenost in zaupanje, ki ga je užival gospod direktor med

vsem dijaštvom, kajti vedno je razumel njih težnje in mlado kri. »Sedaj, ko odhodate, gospod direktor, nam je vsem zelo težko, kajti z Vami gre del naše gimnazije, ki ste nam jo Vi preskrbeli. Z Vami gre mož, ki nas je razumel in ki smo ga tudi mi razumeli. Sprejmite prosim v znak naše hvaležnosti te cvetice in ohranite nas v prijaznem spominu; mi se Vas bomo vedno spominjali s hvaležnostjo, ki prihaja iz srca.«

Gospod direktor se je zastopnikom najpriščneje zahvalil ter jih naprosil, da naj izroče vsem dijakom zavoda najtoplejšo zahvalo. »Bil sem 13 let direktor na vašem zavodu in v prijetno zadoščenje mi je, da ste me imeli tako radi. Prekoračil sem že 35 službenih let, zato sem moral v pokoj. H koncu je še povdaril gospod direktor, da goji toplo željo, da bi ostala naša gimnazija še nadalje med prvimi, ter da bi tudi v bodoče uživala ugled, kakor ga je uživala do sedaj.

DOMOVINA JE VIR NAJLEPŠIH VRLIN
IN NAJLEPŠIH DEJANJ!

S. D.:

Statistika

Slovani že trinajst stoletij, t. j. od pričetka 6. stoletja, ko so se prebili do Jadranskega morja in zasedli del furlanske nižine, čvrsto stojijo na mrtvi straži na skrajnem zapadu Slovanstva.

Ta etnografska meja je bila v 7. in 8. stoletju meja slovenske države Karantanije. Ta meja je šla od Trsta proti Ogleju in Vidmu do Taljamenta. Do današnjega dne se je ta meja le malo spremenila. Etnografsko ozemlje jugoslovanskega naroda se jasno loči od italijanskega ozemlja. Na severu gre po grebenih poslednjega gorskega venca Alp, torej mnogo zapadnejše od Soče ter obsega ozemlje med Sočo in Taljamentom, nato prekorači južno od Goriške Soče in se spenja dalje po robu Krasi, t. j. Doberdobske visoke planote, ki je poznana po strašnih bojih v svetovni vojni. Meja pa se spušča od tu k morju blizu velike ladjedelnice v Trzinu.

Če iz Goriške in Tržaške oblasti oddvojimo predel stalno ohranjene etnografske meje, bomo dobili 512.000 Jugoslovancev, h katerim moramo pridati še okoli 40.000 Beneških Slovencev, ki živijo v Videmski oblasti. Po podatkih uradne italijanske statistike iz leta 1920. bi po tem takem prebivalo na ozemlju vzhodno od zgoraj označene etnografske meje 552.000 Jugoslovancev in 358.000 Italijancev. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da prebiva večina Italijancev v mestih (samo v Trzinu jih je 180.000).

Avstrijsko štetje iz leta 1910 nad daje objektivnejšo sliko. Na podlagi tega ljudskega štetja, ki so ga morali v Trzinu na pritožbo Slovencev ponoviti, nam številke v letu 1910. dajejo naslednji rezultat:

Gorica in Gradiščanska	154.736	89.219
Trst	56.916	118.959
Istra	192.056	145.673
Del Kranjske, ki je prip. Italiji	58.027	23.283
Del Koroške	1.562	
Beneška Slovenija	56.944	

Skupaj 538.979 377.134

Omeniti pa moramo, da beleži avstrijska uradna statistika tudi Italijane, ki prebivajo na oglu Goriške in Gradiščanske, ki je že preko naše etnografske meje, tako da moramo od števila 377.134, kolikor naj bi bilo Italijancev leta 1910., odšteti 73.776 ljudi, tako da ostane pravo število 303.358 Italijancev.

Na osnovi podatkov cerkvene statistike (za goriško nadškofijo iz leta 1929., za ljubljansko škofijo iz leta 1930., za ostale škofije iz prejšnjih let) je Fran Barbalič sestavil sledeči pregled jugoslovanskega prebivalstva:

Gorica	107.161
Poreč	75.256
Reka	64.273
Trst	221.301
Videm	39.724
Zadar	31.899
Jug. v ital. župnijah	10.383

skupaj 650.000

Fran Barbalič predpostavlja na podlagi avstrijskih statistik (od 1900 do 1910) ko je število jugoslovanskega prebivalstva naraslo za 19 odstotkov, da bi danes bilo na področju kraljevine Italije 767.197 Jugoslovancev (če računamo po 18 odstotkih).

Vendar pa je porast Jugoslovanskega prebivalstva pod Italijo radi svetovne vojne, izseljevanja in splošne gospodarske in socialne krize gotovo nekoliko upadel. Kljub temu pa je ostal še vedno veliko večji kot v italijanskih mestih. Barbaličevo računanje po tej skali bi bilo nekoliko preveč optimistično. Najsolidnejša baza je gotovo njena cerkvena statistika, ki navaja okoli 650.000 Jugoslovancev!

Mens sana in corpore sano!

V poslednjih letih posvečajo vse države veliko pažnjo telesni vzgoji naroda, kajti dobro se zavedajo: mens sana in corpore sano! Pa ne samo država, tudi privatna iniciativa ima veliko zaslug v tem pogledu, saj je prav za prav država šele precej pozno spoznala vso važnost telesne vzgoje in ji še sedaj ne izkazuje tiste pozornosti in podpore, ki ji brez dvoma gre, ali pa določene panoge sporta prezira in velikokrat docela prezre in zanemari.

Z žalostjo moramo ugotoviti, da je pri nas najbolj zanemarjen viteški sport — streljanje. V Švici je strelski sport zelo razvit in sicer popolnoma v stilu narodnega sporta, pod praporom narodnega junaka in legendarnega heroja — strelca Viljema Tella! Kaj pa pri nas? Ali nimamo ta lepi sport pri nas vsaj tako dobrih (psiholoških) pogojev? Mar je pri nas več teniški raket in nogometna žoga kot pa orožje, s katerim se naš narod diči, ga nosi za pasom in ga čuva po domovih kot relikvijo? Ne vem ali je še kak narod na svetu, ki bi bolj ljubil orožje, ki bi bolje rokoval z njim, ki bi mu bil dolžan večje zahvale kot naš? Z orožjem v roki je pomagal tlačnim bratom, z orožjem v roki si je priboril svobodo, z orožjem v roki je branil sebe in svoje pred turškim nasiljem. In orožje je postalo simbol narodove svobode.

Kaj je mladina zapustila svetlo tradicijo borcev za svobodo? Ne, mladina ni zapustila svetlih vzorov naših narodnih junakov, le v svojem iskanju za njimi ni našla podpore, niti tam ne, kjer bi morala biti največja. Če se mladina vrača k temu viteškemu sportu, ni to zasluga starih, ampak je mladina samo občutila to hote nje, to potrebo in mladina ve, da je na pravi poti!

M. Bedel — D. S. ik:

Estonke

(Spomini brez zlobe)

Estonka je dežela, kjer se ljubezni pravi armastan, ljubim Te pa ma armastan Te id. Ko beremo te tako malo nežne besede, se nam zdi, da izlivi srca v tem podnebjem nimajo tiste romantične ljubkosti, kakor na primer šepetanje v pomladanskih italijanskih večerih v vrtovih Sorrenta ali pa v Parizu, na klopih drevoreda Concorde. Tako mišljenje bi pomenilo, da nas pogled na vrsto zlogov spravlja v zmoto. Nam se zdi ti zvoki nekoliko trdi, toda v resnici so prav tako sladki in prijetni ušescem zaljubljene Estonke, kakor I love you, ich liebe dich, je l'aime za kako Angležinjo, Nemko ali Francozinjo.

Lepa, bolj kostanjeva kot plavolasa dekleta, z naravno rdečimi ustnicami, s prirodno rdečastimi lici, nekoliko oglatih ramen in ozkih bokov, z dolgo trdno hojo, z visokim razgaljenim vratom, to so bile študentke, ki sem jih vsako jutro v mrazu dobrih — 20° C srečaval na zamrzlih potih, ki vodijo v univerzitetne predavalnice in laboratorije.

Iz njihove hoje, iz ritma njihovega dihanja, ki ga je izdajala topla, skozi ustnice uhajajoča sapa, sem doumel, da vsebujejo v harmoničnih telesih, ki so bila vsa vitka od športnih vaj in polna umirjene krvi, moč vpiiti vase Kanta in Spinozo, Descarta in Humea, se približati diferencialnemu računu in dokazovanju končnih integralov.

Dejstvo, da so hčerke dežele, ki se je skozi sto let borila, ne morda za ohranitev, marveč da znova pridobi svojo neodvisnost, je dajalo

njihovim obrazom nekaj visokega in odločnega, kar si nisem mogel raztolmačiti drugače, kot da je to ponos, ker so Estonke svobodne Estonke, in volja, da ostanejo takšne napram sebi in proti vsem! Redko kdaj sem srečal v Evropi ženske, ki bi s samim vtisom svojega obraza dale obenem sliko in gibanje domovinske misli.

Z očmi uprtimi v obzorja — so pele. Niso čustvovalle le ob pogledu na gozdove ali na travnike, katerim so pele slavo. Človeku se je zdelo, da so zaljubljene v breze in hraste, v jezera in griče, katerih imena so ponavljale njihove pesmi.

Videl sem, kako se je v njihovih očeh svetil žar blaženega veselja; njihova usta so bila priprta v nasmehu, ki je bil namenjen ljudem in stvarim, ki jih je pesem slavila. Odkrito mora priznati, da so se mi ta dekleta zdela kot svečenice estonske boginje Rhee, boginje polj, gozdov, rek in domovine same. Na njih sem lahko sodil vrednost ženskega domoljubja.

Mojmir:

Temno

Temno nebo
in zvezdice srebrne,
ena se od njih utrne,
pade v temo
in se nič več ne vrne.

Kamor se ozrem,
si pred očmi,
srce vzdrihti,
roke v objem Ti razproستم,
a Tebe ni...
Le noč nad vsem.

O, temna noč,
ne glodaj mi v srce,
ne pij krvi,
ah, to boli...
A ti si nema,
nič ti ni.
Da, kruta, jaz sem suženj tvoj,
priklenjen s čvrstimi vezmi,
ta bol skeli,
mladost mori...
Luči! Luči!

Luč moja ti,
samo trenotek tu postoj,
mi bolečini prisluškuj!
Kaj ne spoznaš? Sem človek tuj?
Od noči bled,
od gledanja v drugi svet,
hladan pogled je moj
in trd moj glas
samo še čas
ostani še z menoj!

Kako sem sam...
Naj bom močan kakor nekdanj,
ko draga si me še ljubila,
z ljubeznijo me napojila.
Nekdanj... A zdaj?
Naj samega se goljufam,
saj nje ni več,
ki k meni bi prišla nazaj.

Temno nebo
in zvezdice srebrne...
ena se od njih utrne,
pade v temo
in se nič več ne vrne.

Marcella d'Arle:

Srečanje v temi

Slepec je brž in brezskrbno prišel do roba hodnika, tu se je prijel za držaj in čakal. Pred njim je ležal največji in najlepši trg mesta v hrupu in luči. V sredini se je dvigal bel vodnjak s skupino golih, svetlikajočih vodnih vil, ki jih je božal curek vode.

Slepec ni ljubil tega trga, ki je bil srce velikega mesta, nestrpnega in nemirnega, ni ljubil naglih ljudi, ki so hiteli mimo njega, ne da bi opazili, ali ki niso hoteli opaziti, da je slep in čaka na vodnika.

Tako je čakal že nekaj minut, preponosen, da bi ogovoril mimoidoče — ko je začutil poleg sebe žensko s prijetnim vonjem. Nekaj časa je mirno stala na njegovi strani, neodločna, kot bi se nečesa bala; zaslišal je, kako je vzdihnila. Potem je rekla z drobnim, še zelo mladim glasom:

»Oprostite, toda ali ne bi hoteli trga z menoj prekoračiti?«

Nek prijeten občutek se je razlil po nagubanem slepečevem obrazu. Bil je navajen ljudi, ki so ga drugače nagovarjali, sočustvujoče in pripravljeni, da mu pomagajo. Nekoč ga je neka gospa imenovala »vi revež«, bilo mu je kot, da ga je kdo z bičem pobil. Ni bil rojen za prenašanje sočustvovanja; njegovo življenje je bilo trdo, težko, moško. Mostove, ceste in palače je zidal, pod seboj je imel na stotine mož, do dne, bilo je pred dvema letoma, ko mu je predčasna eksplozija raztrgala pupile. Sedaj je bil štiriin- trideset let star, bil je velik, širok in močan, včasih se je v svoji sobi iz obupa grizel do krvi, ni pa trpel, da kdo trpi z njim.

Nič sočustvovanja pa ni donelo iz drobnega, plašljivega glaska neznanke s prijetnim vonjem. Govorila je celo s prosečim glasom, kot bi se sramovala uslužnosti, ki mu jo je nudila. Ko je položila roko na njegov komolec, se mu je zdelo, da ju je nek neviden trak zvezal v samotno in skrito prijateljstvo.

»Kot bi bila iz iste vasi in bi se srečala v tujini«, si je mislil začuden, saj je bila njegova duša že delj časa zaprta in samotna.

»Ali ne bi šla?« je boječe vprašal droben glasek. »Sicer bom zamudila svojo uro.«

»Mar hodite še v šolo?« je radovedno vprašal. Mogoče je komaj iz gnezda izlezla.

»Toda ne, kaj pa mislite,« se je oglasila z lah- nim nasmeškom. »Že enaindvajset let sem stara in sama poučujem klavir.«

Za hip se je z bolešjo spomnil dobe, ko so mu bile po godu drobne, staromodne dame, ki imajo rade nežno godbo, cvetlice in lahne parfume.

»Pojdiva«, je ponovil z njenim glaskom. Zapustila sta hodnik, da prekoračita trg. Hrup okoli njiju je bil grozen, tramvaji so škripali s kolesi, z zavorami, motorji so brneli, avtomobilske hupe zadirale.

»Ropota na tem trgu se vedno grozno bojim. Hvala bogu, da grem z vami.« Medtem ko se je vsa majhna in ozka naslanjala na njegovo roko, je občutil slepec, prvič odkar je bil zakrit v temo, da je mož, ki lahko brani in vodi. Ponosen občut je napolnil njegovo dušo; poiskal je njeno roko, začutil, da se vsa trese kot vjet vrabec. Potem se ji je roka sprostila in ostala v njegovi, ozka, drobna in topla.

V tem trenutku se je nečesa lahko dotaknila. Zaslišal je preplašen krik, škrip zavor, kletev.

»Zakaj se ustavljate?« je vprašal njen glasek. »Zdi se mi, da sva na sredi trga. Koliko je še do hodnika?«

»Kaj ne vidite koliko?« je začudeno vprašal. Takoj je odgovorila z nekoliko spremenjenim glasom, a brez sledu bolesti in grenkobe:

»Kako naj vidim — že od rojstva sem slepa.« Zazdalo se mu je, da je padel še v večjo temo. Opohtel se je.

»Pojdiva, prosim vas!« je rekel njen droben glas, »morava brž preko ceste, dokler ne menjajo signalov.«

Stisnil jo je k sebi in capljaj naprej v temo. Izgubila sta smer, tavalala v hrupu prometa. Šoferji in vozači so vpili nanju, kleli, nihče pa si ni dal časa ustaviti se in vprašati, zakaj kršita

prometni red. Ta velik, ogromen trg je srce hrupnega vlemesta, in vsako minuto je zdrčalo mimo stotine brnečih motorjev.

»Kaj ne vidite, da sva slepa in tekava po temi?« Te besede so se mu tresle na ustnicah, a jih ni izrekel. Mogoče bi šum, ki ju obdaja, njegov krik požrl in bi ga razumela le postavica, ki teče poleg njega.

Zopet je nek avto tik njiju zavozil, nek drug je zahreščal z zavorami prav pred njima. Moj bog, kako naj jo reši, vsa se je njemu zaupala... šele enaindvajset let... živi vedno v temi... ne pozna barve neba, dreves, svetlic...

Naenkrat ni bil slepec, ki tava po temi: bil je kot mlada žival, ki se v divjini bori proti groznim pošastim. Živce je imel do skrajnosti napete, čute poostrene. Prodiral je naprej sklonjen, kot bi hotel s svojo glavo prodreti zid teme.

»V katerem mestu ste rojeni?« ga je naenkrat vprašala z zamišljenim glasom. Z muko je iz- jecljal svoj rojstni kraj.

»Kako čudno,« je razočarano rekla, »skoro bi stavila, da sva rojena v istem kraju.«

Imela je torej isti občut kot on. Da: oba sta bila iz iste dežele, iz dežele teme, kjer sta tavalala v večni samoti, ne da bi se srečala. Sedaj sta se pa našla.

Kmalu se ni ničesar več bal, zdelo se mu je, da ju usoda ne more več premakniti, ko sta se sedaj vendar našla v deželi brez cest in mej. In od sedaj je korakal sigurno in vzravnano naprej kot mesečnik na robu prepada. Par korakov pred njima je zavrl avto, potem drugi, tretji. Nihče ni zaklel, nihče rekel besede. Kot bi ogromno srce hrupnega vlemesta zaustavilo svoj utrip. Molče je velik trg pustil stopati slepca, ki je vodil slepo dekle.

Ko sta prišla do hodnika, se je kolona vozil razpustila in nadaljevala svojo pot. Stražnik, ki je od daleč opazoval prizor, je pritekel v skrbah k njima. Tu se je njegova jeza umaknila silnemu začudenju.

»Dva slepca«, je zavzet šepetal. »O bog, kakšna nesreča bi se lahko pripetila.«

Ti-ir

»Videl sem Švajco visoke gore...«

(Nadaljevanje.)

Velika svetlobna luža, Innsbruck, se je počasi stapljala s pokrajino in se strnila z nočjo. Ker je bila že pozna večerna ura, tiktakalo je že proti polnoči, nas je pričel objemati spanec. Moj nemški sosed je že pošteno vlekel dret. Piskalo in hreščalo je v vseh durih in molih, se od časa do časa zateknilo, nato pa z nezmanjšano silo planilo na plan. Bil je že zre- lejši mož, po videzu državni uradnik. Ne vem ali je to res ali se mi pa samo zdi tako, da so ljudje v spanju smešni, zabavni, veliko bolj kot pa če so budni. Saj pravim, da tega ne vem zagotovo, če so vsi tako, a ta moj sopotnik je bil izredno zabaven in smešen. Sedel je v kotu pri vratih, glava mu je v ritmu vlaka sunkovito omahovala zdaj naprej, zdaj nazaj in zopet na- prej, pa vstran itd. Zaprte veke so naredile obraz popolnoma brezizrazen, le napol odprta usta in brki nad njimi, ki so se lahkotno po- zbavali pri vsakem vdihu in izdihu, so pričali, da se pod tem brezizraznim obličjem še pretaka kri. Roke je imel sklenjene preko trebuha, ki pa je že videl boljše čase, kar se je dalo skle- pati po kroju hlač, ki so bile veliko preširoke, za tisti »predsodek«, ki ga je imel sedaj.

»Al. Verba movent, exempla trahunt!« Zamotal sem glavo v plašč in postal smešen.

Zbudil me je Pikec, ko sva bila že na mejni postaji Feldkirch, kjer je bilo treba presesti v lokalni vlak, ki je vagon in lokomotiva obenem, ali če hočete: lokomotiva in vagon, ki naju bo zapeljal preko Liechtensteina v Švico. Do odho- da vlaka sva imela še precej časa in tako sva se na vse zgodaj odpravila po Feldkirchu. Mesto, ali bolje mestece, izgleda bolj obupno. Vse se mi je zdelo tako staro, skoraj razpadajoče. Na- veličala sva se opazovati to bedo in sva se vrni- la na postajo. Nisva bila preveč zgodnja. Ko- maj sva se dobro »vložila«, smo se že odpeljali. Carinik je še opravil svojo dolžnost in »

Liechtenstein!

Šta najsrečnejša dežela sveta, ki meri 159 km² in šteje 10.500 prebivalcev, ne pozna davkov. Vladar, ki ima svojo rezidenco v starem gradu v Vaduzu nad Renom, krije vse izdatke z do- hodki iz svojih posestev in z — znamkami, ki predstavljajo edini državni dohodek. Valuta je švicarska. Narodno čustvovanje je kljub temu, da je občevalni jezik nemščina, vse prej kot nemško. Pred nami se že vije svetla črta: Ren! Zaklopotamo preko mosta in že smo v Švici. Še nekaj minut in stopila bova na švicarska tla. Že se kažejo tovarniški dimniki cementaren in v Buchsu smo. Nevelik kraj, a tako prijeten, pri- jazen! »

Uslužbenci so veliko prijaz- nejši in tudi ljudje imajo veselejše obraze. No- benih senc nisem mogel opaziti na njihovih obrazih; mar so vsi srečni? Na steni zapazim cirilico. Opozorila, pisana v francoščini, nem- ščini, italijanščini in srbohrvaščini, so namenje- na predvsem izseljencem, ki potujejo tod skozi.

Čakala sva na carinski pregled pa ga ni bilo od nikoder. Tu moraš sam nesti kovčeg v pre- gled; nobenega žandarja ni nikjer, da bi te silil k temu. Pregled je pa strog in ne godilo bi se mi preveč dobro, če ne bi zinil, da greva v »Arbeitskolonie«. Komaj je uradnik zaslišal to besedo, se nama je takoj opravičil in nama po- trdil v potnem listu prihod. Naju je ta vljud- nost zelo začudila, saj sva prišla iz Jugoslavije. Kupila sva si še vozni karti, to se pravi, bon sva zamenjala za vozni listek in sva ga seveda kot poštena Kranjca takoj polomila. Nesrečo pa sva opazila šele kasneje. Na drugem koncu perona sva opazila štiri čudne uniformirance. Nosili so jopiče in hlače iz medlo-zelenega blaga, neka- teri so si dolge hlače zatakneli kar za škornje iz surovega usnja. Na glavah pa so imeli čudo- vita pokrivala. Od daleč je izgledalo kot bi ime- li na glavi zavezane rute, od poldaleč zmečkan turban, od blizu pa so se izkazala za čudovito izoblikovane kape. Na prsih so imeli velike zna- ke, na katerih je nosil orel v krempljih lopato nad tremi vrhovi v rdeči, beli in zeleni barvi. Sprva sva mislila, da so Italijani, po zastavi so- deč, a ujeti nisva mogla niti besedice pogovora, da bi morda tako zvedela za narodnost. Ni na- ma kazalo drugega, kot da sva šla mimo in po- zdravila s švicarskim »Arbeitskolonie« pozdra- vom: Tchevalahoi! In glej odgovorili so: Tche- valahoi! Do tu je šlo vse dobro. A naprej? Oju- načila sva se in vprašala sva naprej v franco- ščini, od kod da so? Nič! Vprašala sva po nem- ško in najini novi sotrpini so steknili glave in odgovorili »Ungarn«. Aha že vemo, koliko je ura. »Janka pusta«, to je bila skoraj vsa

HO—IR:

Snežne razmere

Zgodilo se je to nekega leta za Veliko noč.

Takrat smo rinili iz Kamnika na Veliko planino. Pet nas je bilo. Gori smo imeli najeto kočico. Poldrugo uro smo že hodili brez prestanka. Okoli nas je bilo že vse pomladansko, mi pa zimski. Dva volnena jopiča, čez vetrnega, najtoplejšo srajco itd. Saj je pisalo v časopisih, da je zgoraj, namreč na Veliki planini, minus 8° Celzija. Torej smo se dobro zavili. Smučke so me že težile na ramah. Že pakrat sem jih premenjal z ene na drugo, pa ni nič pomagalo. Vedno bolj in bolj me je tiščalo. Ziniti pa le nisem hotel naj se ustavimo. Potem bi me pa imeli za »revo«. Končno se je ustavil Jože, naš vodja. Počitek!

Sedemo. Okoli nas že vse cvete, teloh, resje, tu pa tam zvonček.

Sonce je že vražje pripekalo, v senco se pa nismo hoteli umakniti. Potem ne bomo rjavi in nihče ne bo vedel, da smo bili v planinah na smuki. — Med potjo sem parkrat opazil, kako vse gleda za nami. Pa sem si mislil: kmetje! Ne poznajo blagodejnosti pomladanske smuke v planinah. In nehal sem misliti na to.

Po počitku smo jo spet mahnili naprej. Šlo je vedno počasneje. Janeza so tiščali čevlji, Franceta prazen žep, mene smučke. Bobi se je potil v treh svitrih, ki mu jih je dala mama, čeprav je dejal, da mu je »ravno prav«. Jožetu pa ni bilo nič, le kaje mu je manjkalo. Prav za prav je imel ogenj, le cigarete so mu manjkale. Navadno je narobe. Vsaj v mestu. — Pot je bila vsa mokra, od skal se je cedilo in tu pa tam se je zgruznilo kamenje, pa se je kmalu ustavilo.

Med potjo nismo nikjer opazili snega. A Jože nas je tolažil, da ga bo na Veliki še preveč. Sicer se pa tega nismo prav nič bali, saj je vendar še včeraj pisalo v časopisih, da ga je 220 cm. Meter podlage in 120 pršiča. Smuka idealna! Toda višje ko smo se vzpenjali, bolj je Jožeta skrbelo za sneg. Vraga, če ga je padlo čez dva metra, bi se moralo tudi tu kaj poznati. Pa se

madžarščina, ki sva jo obvladala. Tudi pri njih ni bilo mnogo bolje z nemščino, ki so si jo pridobili šele na poti, ko so bili dalj časa gostje »Hitlerjugenda« na Dunaju. Največ nemščine je še znal nek Slovak, ki je pa že bil popolnoma pomadžarjen. Pravi Madžari so pa za jezike izrazito zabitosti in poleg te zabitosti še toliko domišljavi, da so mislili, da z madžarščino prideš povsod.

Morda je bilo to dobro, da niso znali ne nemščine ne francoščine, ker je bilo nama s tem prihranjeno poslušanje slavonspevov kroni sv. Stefana in njegovemu velikemu kraljestvu. Zasedli smo sicer isti oddelek v vagonu, a do drugih tesnejših stikov ni prišlo. Midva sva tudi raje opazovala pokrajino, kot pa poslušala čudovit jezik. Zdelo se mi je, da se vozim nekam proti Štajerski, če bi me iz tega ne vzdramile krasne in čiste kmetije, za katerimi sem videl slapove, ki so grmeli v dolino in me opozarjali, da se vozimo po Švici. Kar sapo mi je zaprlo ko, ko smo z brzino 80—95 km na uro pridrveli k Walen See.

Naj se ob tej priliki ustavim pri švicarskih železnicah. Kljub temu, da C. F. F. (Chemins de fer fédéraux) ali nemško S. B. B. ne poznajo razkošja, je vožnja zelo prijetna. Švicarske železnice zadovoljujejo, razen ene, prav vse želje potujočega občinstva: hitre so, mirno teko, proge so izpeljane s krasnim razgledom, točne so tudi, le — predrage. Za brzino skrbe dobre električne lokomotive in solidna proga, za mirno vožnjo sta odločilna poleg peres, oba prejšnja činitelja, točnost — mar bi ne bilo smešno, če ne bi bilo točnosti v Švici, v domovini pre-

nič. Le tu pa tam se v kaki kotanji cedi kupček snega. Vendar: dum spiro — spero. Tako je bilo tudi z nami. Če ga ne bo dva metra ga bo pa vsaj en meter, samo da se bomo smučali in da bomo črni prišli domov. Edino to upanje nas je držalo pokonci.

Končno smo le prišli po petem počitku na Veliko planino. Pred očmi se nam je odprl grozen pogled. Vsa Velika planina je bila obsijana od sonca in bila je popolnoma brez snega... Grozno! Med travo so rasli celi šopki telohov in zvončkov obdani od resja. Tu pa tam je bilo v majhni kotanji par kvadratnih metrov snega. Obupno! Fej!!!

Razočarani smo šli k naši koči. Pridemo tja. Vsi smo se že veselili na udoben počitek, zakaj kočico smo že poleti pripravili za zimo. Toda v koči nas je čakalo novo morda še hujše presenečenje: vrata so bila vlomljena. O, Bogovi! Vstopimo. Vsa drva pokradena in na koncu tudi vse seno. Ostalo je le še par desk od pričen.

Po kratkem posvetu smo vse skupaj prekleli in odšli v oskrbovano planinsko kočico. Tam smo se najedli kruha in napili — iz obupa — na mesto vina pač — mleka. Potem smo jo preklinjajoč vse skupaj, razen dobrega Boga, ki nam je naklonil tak lep pomladanski dan, mahnili s planine proti Kamniku.

Še istega dne smo bili presneto malo ožgani od sonca v Ljubljani.

Drugi dan sem pa lahko čital v časopisih poravek:

—lj **Popravek.** Včeraj smo pomotoma objavili, da je na Veliki planini čez dva metra snega in da je smuka idealna. To ni res, pač pa je res, da smuka ni idealna in tudi snega ni niti pedi. Na Veliki planini vlada krasno sončno vreme in vabimo vse izletnike, da jo obiščejo! Poročilo o snežnih razmerah smo zamenjali s poročilom s Staničeve kočice. Prosimo oprostjenja!

Duh se ne ubije s kolom ali s sekiro. Tako tudi ljubezen prej ali slej najde odduška, da predre med svet.

J. J. Strossmayer

Borutes:

In takrat

Brezplodno

mi ure življenja teko.

Korak za korakom zdaj blodi v neznane smeri. Ne obsodi me človek prezgodaj krivo!

Usodno

na žalost je to, da sem mlad.

Kresnica me vsaka v temine

je gozda zvalila. Izgine...

Prred mano zija pa prepad.

Kar cvet se je zdel, je osat,

kar jabolko zdravo, gnoloba,

še včasih poljub je grenkoba —

v globinah je skrit moj zaklad.

Poglej mi v obraz!

Obup in hotenje, v očeh

še solze, na ustnicah smeh,

razburkano morje izraža.

Kam grem naj, povej mi na glas!

Čuj, ali naj kralja Matjaža

poiščem: Oba bi čakala,

ob mizi ob čakanju prespala

vse dni in noči.

Ko vsul bi se plaz

in stekel ves čas,

kot zrebec bi planil v svetlobo,

pomel si oči —

preskočil prepad, pohodil osat,

izpljunil grenkobo,

odkopal zaklad.

In takrat?

V slovanstvu je moč!

se na hitro poslovil. Pred nami se je zopet za-blestela kovinska ploskev Ober Seea in Zürich Seea. Tu sicer ni več take tesni, a železnica teče kljub temu skoraj tik ob jezeru, po katerem se spreletavajo jate galebov, rac in gosi, med ločjem se potapljaajo pondirki. Ob vsem jezeru se vrstijo razkošne vile in palače, last denarnih mogotcev. Pfäffikon! Ne vem, čemu se mi je utisnilo to ime tako v spomin. Tu sem tudi videl prvo in zadnjo parno lokomotivo, ki obratuje na progi Pfäffikon — Rapperswil preko ožine med obema jezeroma. V dalji, prav na koncu zürškega jezera se je že belil Zürich, a do njega to pot še nisem prišel. V Thalwilu smo morali prestopiti, ker sedaj se je obrnila naša pot na jug. O tem pa prihodnjic.

Na velikem mednarodnem turnirju v Moskvi je Flohr z naskokom 1 in pol točke odnesel prvo nagrado in s tem dokazal, da je bil njegov neuspeh na AVRO turnirju na Holandskem le prehodnega značaja. Dosegel je 12 točk. II. Reshevsky 10½, III.—IV. Lilienthal, Makagonov, Levenfiš, Ragozin 10, VII.—VIII. Bělavě-nec in Rabinovič 9½, IX.—X. Alatorcev in Kan 9, sledijo Konstantinopolski 8½, Keres (!) in Smislov 8, Goglidze 7½, Toluš 7, Romanovski 6, Bondarevsky 5, Panov 3½. Zmagovalec AVRO turnirja Keres si po neuspelem startu (v prvih 4 partijah dva poraza) dolgo ni mogel opomoči. Kljub temu, da je kasneje nekatere partije dobil v izvrstnem, stilu, se ni mogel pririti med nagrajence, kar priča o veliki moči

★

KULTURA

M.:

Cankarjeva proslava ob 20 letnici smrti

Te dni, ko vsi vprek hvalimo in častimo delo in osebnost velikega, nekdanj tako zapostavljenega in često žaljenega Ivana Cankarja, ko pišejo vsi, celo tisti, ki so nekdanj zastavili ves svoj vpliv v to, da njegova dela niso bila priznana in da niso mogla na oder, laskave kritike in slavospeve nanj, te dni je tudi ljubljanska drama — malo pozno sicer — začutila potrebo, da se vsaj deloma oddolži temu velikemu slovenskemu dramatik.

Brez velikih priprav, tiho in mirno je zrasel v veži dramskega gledališča umotvor slovenskega akademskega kiparja Nika Pirnata, Cankarjev doprni kip. Pri otvoritvi je Oton Župančič spregovoril ob z venci okrašenem kipu svojega velikega prijatelja in sodelavca iz mladih let nekaj pristranih besed, njemu pa so sledili drugi govorniki kot zastopniki raznih kulturnih ustanov.

Po odkritju spomenika je govoril predsednik Društva slovenskih književnikov France Koblar lep slavnosten govor, ki mu ni manjkalo lepih misli in plemenitih besed. Za njim pa je spregovoril Ivan Cankar sam. Iz ust in iz duše naših najboljših igralcev so prihajale njegove blagovzvene besede, s čudovito ubranostjo so se razpletale Cankarjeve misli; saj so umetniki recitali največje umetnine umetnika Cankarja. Otvoril in zaključil je recitacijo Slavko Jan, ki je z mehkim čustvom podal dela »Fant je vi-

del«, »Zgodbe iz doline Šentflorjanske (pesmi) in »Kurent« (Sonetje). — Ciril Debevec je prebral z globokim doživetjem uvod »Podob iz sanj« in odlomek iz »Kurenta«. Obe deli smo sicer že slišali nedavno na Cankarjevem večeru Slavističnega društva, kjer je o Cankarju in njegovem delu govoril dr. Anton Slodnjak, vendar smo obe recitaciji z veseljem pozdravili tudi na tej akademiji. Krasno je podala odlomek iz »Grešnika Lenarta« ga. Mila Šaričeva, največji aplavz pa je izzval »Hlapec Jernej pred sodnijo«, ki ga je z umetniškim zanosom in z naravnost dramatično živahnostjo recitiral naš Ivan Levar. »Velika maša«, ki naj bi jo prebrala ga. Marija Vera, je žal izostala.

Odkritje Cankarjevega spomenika v veži našega Talijinega hrama in pa ta pristrana akademija sta prvi obrok, ki ga je plačal slovenski narod svojemu geniju. Prav je, da je Ljubljana »botra prešernih ur«, ki ji je podelil Cankar »vse blagoslove«, spoznala svojo kulturno dolžnost in se mu oddolžila vsaj s to počastitvijo.

Kot nadaljevanje te lepe dopoldanske proslave, je drama vprizorila zvečer Cankarjeve »Hlapce«. Z njimi je naš ansambel gostoval tudi v Mariboru, kjer je vrnil obisk mariborskega ansambla, ki je tri dni prej prvič posetil Ljubljano in vprizoril Cankarjevega »Kralja na Betajnovi«.

Naša želja je, naj ne bo gledališke sezone v slovenski drami brez Cankarja. Sploh pa bi želeli, da bi nam dalo naše gledališče več dobrih dram, zlasti domačih, in manj plehkih komedij iz »svetovne« književnosti, ki se zadnja leta le prerada uvrščajo v naš repertoar.

Gostovanje mariborske drame

V okvirju proslav ob 20-letnici Cankarjeve smrti in istočasnem jubileju našega dramskega gledališča, je 7. t. m. gostovala mariborska drama s Cankarjevo dramo: Kralj na Betajnovi.

Gledališče je bilo polno, le publika je bila izrazito »gostovajska« in, zdelo se mi je, tendenčno razpoložena, kar se je pokazalo nekajkrat pri aplavzih. Po prvem dejanju je zaželel gostom dobrodošlico upravnik narodnega gledališča Oton Župančič, ki je v svojem govoru poudaril narodno-obrambno poslanstvo mariborskega gledališča. Za pozdrav se mu je zahvalil upravnik mariborskega gledališča dr. Radovan Brenčič. V imenu igralcev je pozdravil mariborske tovariše g. Lujo Drenovec, zahvalil se mu je pa g. Pavel Rasberger.

Drama sama je bila malo drugačna, kot pa smo je vajeni gledati v Ljubljani. Pri vseh dosedanjih vprizoritvah Cankarjevih del sem imel občutek, da je na odru postavljen še en oder z napisom Ivan Cankar in na tem odru se šele odigrava drama. Vse je bilo tako oddaljeno, vzvišeno. Mariborska drama pa ni le ostala na prvem odru, stopila je do publike in to je vsa njena moč in njen uspeh. Vse osebe so bile tako življenjsko podane, vse je bilo tako naravno in v igri dobro utemeljeno. Edino Maks je morda presenetil. Pričakoval sem upornika, revolucionarnega studenta, Vladimir Skrbinek nam je pa dal pesimista, ki pa je najbrže bližji Cankarjevi zamisli. Dal nam je vagabunda, ki hodi po svetu s sladko zavestjo, da nima ničesar več, kar bi še lahko izgubil.

Gostovanje mariborske drame v Ljubljani je bil vsekakor važen kulturni dogodek in upamo, da nam bo še večkrat dana prilika pozdraviti jih na našem odru!

»Grohar«

Drama v 4. dejanjih. Spisal in režiral Ivan Mrak. — Ivan Mrak nam ni neznanec, saj je imel lani v Ljubljani predstavo svojega prvega dela »Čajkovski«, ki ga je javnost sprejela hladno in skoro odklonilno. Mraka to ni potrla. Uvidel je, da »Čajkovski« ni na taki višini, da bi mogel tudi drugje vprizoriti to delo. Zato je poskusil v provinci z novo dramo »Grohar«. Uspel je neprimerno bolj s tem delom in kaže, da to še ni zadnji stadij v njegovem dramskem ustvarjanju.

V Ljubljani je vprizorila Mrakova skupina »Groharja« v frančiškanski dvorani. Prvo dejanje ni moglo povsem ogreti še precej zasedene dvorane, a z vsakim dejanjem je drama pridobivala na svoji vrednosti po zaslugi igralcev. Seveda je Mrakova skupina še zelo diletantska in ravno v tem je napaka Mrakovega postopanja, ko uprizarja svoja prva, nepopolna dela z ravno takimi igralci. Že eno samo začetništvo se največkrat ne more uveljaviti, kaj šele dvojno.

Mrak je za svojo dramo porabil snov iz Groharjevega življenja, ko so ga obsodili za defraudanta. Snov sama po sebi je idealna za obdelavo, kar je tudi mnogo pripomoglo k kolikortolikemu uspehu. V bistvu je zgodba precej avtobiografičnega značaja in nekaka obdolžitev ljubljanske publike, ki mu njegovega idealnega prizadevanja ni priznala. (Pri tem mislim na »Čajkovskega«). Mrakova navidezna samostojnost je v resnici močno oprta na Cankarja; o novi miselnosti voditelja bivše »Slovenske scene mladih«, ki jo je prevzel pred časom pisatelj Ludvik Mrzel, ne moremo tu govoriti. Čas bo pokazal, kolikšna je ustvarjalna moč Mraka in njegovih.

Olaf.

Okrog prevodov

Kdor se količkaj zanima za domačo literaturo, je gotovo opazil, da se je pri nas v zadnjem času zelo dvignila produkcija prevodov iz tujih slovstev. Knjižne založbe, kakor Modra ptica, Hram, Jugoslovanska knjigarna i. dr. naravnost tekmujejo med seboj, kdo bo svojim čitateljem za razmeroma mal denar podal kolikor mogoče lepšo knjigo, po vsebini in razkošni opremljeni. Lanskoletna »Razstava slovenske knjige 1918 do 1938« je to nazorno pokazala. Morda smo prav zaradi njih med največjimi knjižnimi producenti na svetu.

O pomembnosti prevodov za našo literaturo so že na več mestih govorili in razpravljali. Splošno priznavajo, da so ti prevodi zelo koristni in potrebni, ker nas seznanjajo z vrhovi tujih slovstev, ki bi nam bili sicer težje dostopni, posebno mlademu mlademu rodu, ki še ni mogel jezikovno toliko napredovati, da bi se teh del lotil v originalih. Prav je, da se tuja dela poslovenjajo in prav je, da se s tem delom ukvarjajo tisti, ki so zanj poklicani in sposobni. Tako delo je pošteno in pospešuje tudi našo kulturno rast.

Kakor sleherna stvar pa ima žal tudi problem prevodov poleg sončne tudi svojo senčno stran. Najdejo se namreč ljudje, ki iz prevajalskega dela kujejo svoj dobiček ali pa vsaj svojo slavo. Tako nas v zadnjem času poplavljajo zanični in površni prevodi, izmed katerih nekaterim tudi v izvirniku ne prisojajo zadostne umetniške kvalitete. Je pač tako, da so prevodi bolj poceni od izvirne knjige, zlasti če založniku ni treba plačati pisateljske tanižjeme. Tako so lahko lepi in okusni ter privlačni za oko, kljub temu pa cenejši od izvirnih del, kar je domači proizvodnji precej v škodo. Pravilno je, da se na prvem mestu brigamo za lastno, izvirno literaturo, ki je veren odraz našega mišljenja in našega srca. Ne dopuščajmo, da v istem času, ko se tuja knjiga tako bohotno razvija, živijo naši kulturni delavci v težkih gmotnih razmerah. Nazadnje še njim ne preostane drugega, nego da se lotijo prevajalskega posla.

Te in take misli so mu obšle, ko sem prebiral Hugojevo delo »Leto strahote 1793« v prevodu g. Franca T. in v založbi Jugoslovanske knjigarne, kot prvi zvezek Leposlovne knjižnice l. 1931. Delo samo ni slabo — tega ne trdim — slab, obupen pa je prevod. Številne slovnične in stilistične napake pričujejo, da se je dela lotil nekdo, komur bito po božji pravici ne pripadalo. Naj navedem samo nekoliko grobih napak, od katerih se nekatere zaveda že vsak povprečni petošolec: Prevajalec dosledno uporablja pasivno glagolsko obliko, nepravilno sklanja tuja imena (Vendée-a, Pitou-a i. t. d.), natančno zaznamuje števnike. Uporablja genmanizme (podati se na pot, k sreči) za nedoločeno obliko pridevnika junaški, peklenski, piše junašk in peklensk (dalnj) piše kladvo, palco, vun, istok, vvezeni, strasno stremljenje, prasiček, čudovišče, beštje i. t. d. koliko jih je moral najti šele literarni kritik! Kaj pravite?

Ta primer nam jasno dokazuje, da se prevajanje pri nas smatra nasplošno za prelahak posel. Prevajalec mora izvrstno obvladati tuj jezik — biti izurjen v svojem jeziku, poleg tega pa mora imeti še pesniško tvornih sposobnosti.

Mogoče bo kdo dejal, da je nesmisel, ker sem tako rekoč pred osmimi leti izdano knjigo privlekel na dan, ker jo je že gotovo tedanja kritika ocenila, kakor se ji je pač zdelo. Toda to ni osamljen primer in ob njem sem se dotaknil vprašanja o naših prevodih, seveda neznatno. Borimo se proti slabim prevodom in odklanjamo jih, ker iz njih ne bomo izvlekli dosti koristi. In to bi pomenilo le razmetavanje narodnega premoženja.

Živan

Zapisi

4. februarja je preteklo 124 let od rojstva vladike Josipa J. Strossmayerja, velikega jugoslovanskega ideologa in apostola jugoslovanske misli. Njegova neizmerna ljubezen do naroda in domovine naj nam bo vedno pred očmi kot svetel zgled vsemu našemu delu.

8. februarja 1849. je umrl v Kranju največji umetnik slovenske besede, dr. France Prešeren. V zadnjem času se je Prešernov kult pri nas močno poglobil; omenim naj le Kidričevo izdajo njegovih poezij z biografijo, ki še ni zaključena, Vaštetove »Roman o Prešernu« in Slodnjakovo »Neiztrohnjeno srce« v dveh knjigah. Tudi naša šolska mladina je k temu doprinesla lep delež z odkupitvijo njegove rojstne hiše v Vrbi, ki postane tako narodna last, dostopna vsakomur. Videti je, kot bi se nekoliko začeli zavedati dolžnosti do svojih »vodnikov in prerokov«. Kajti resničen je tisti pregovor: Narod, ki svojih velikih mož ne časti, jih ni vreden! Zavedajmo se: čez deset let bo stoletnica Prešernove smrti.

Veronika Deseniška in slovenska kultura. — V soboto 4. t. m. so uprizorili v dramskem gledališču, prvič v letošnji sezoni, Župančičevo tragedijo »Veroniko Deseniško«, ki je ob svojem izidu (1926.) tako razburila duhove (kritikov namreč). Predstava je bila tako slabo obiskana, kot že menda dolgo časa nobena ne. Laže (!) so bile takorekoč prazne, sedeži pa do zadnjega zelo slabo zasedeni. Izjemo je tvorilo le dijaško stojišče, ki se je pote mpreselilo med »sedeže«. Malo čudno, kaj ne? Hej, vi moralni apostoli, zganite se! Vsi, ki dan na dan pridigate o pokvarjenosti današnje mladine, ki ji je samo do sporta, pohajkovanja, plesa in vsakovrstnih zabav; ali vam ni vsaj nalahno zagomazelo po hrbtu, ko ste se ozirali po dvorani (če ste bili sploh navzoči!) in končno le morali priznati, da je prav mladina rešila čast slovenske kulture ob tej priliki!?

Oskar:

Bila je pomlad

Bila je pomlad,
v njej zlat je bil grad,
v njem je sanjal kraljevič mlad.

Zvenela je pomlad —
podrl se grad,
zajokal je kraljevič mlad.

Delal bom do poslednjega diha, da bo naš narod pošten, svoboden in srečen.

Vaška slika

Govorje leže tiho in spokojno. Enakomerno, s hladnim razumom teče vaški življenjski tok. Tu in tam vztrepeče ob motnji drvečih vozil, se v trenutku umiri, življenje gre nemoteno naprej. Belina hiš se vtaplja v sivini. Iz leve in desne mežikajo bajte, prisluškujejo prepirom, sreči in bogastvu sosedov. Revščine ne vidijo, dovolj jo je v njih samih. Blatna cesta reži preko vasi, se smeje slehernemu v obraz, poje, govori, mnogo, mnogo pripoveduje...

Bolesten, raztrgan glas harmonike je zahreščal:

»Oj, ti moja mala, si njega spoznala in dvema lagala.

Mene zapustila, a njega ljubila!«

»Zaplatarjev Nande že zopet poje!« je menila Ruparjeva Nežka svoji mami. »Eh, neumnost, norosti, ki z leti preidejo. Kaj boš zijala skozi okno, gneti testo, jutri je žegnanje. Izkazati se moraš dobro kuharico. Saj morda nisi slepa in veš, da Pepe posebno rad ugrizne v potico, katero so gnetle tvoje roke. Ti je oče povedal, da pridejo Logarjevi k nam v posete? Lahko si misliš, da telice ne bodo prišli kupovati. A zdaj hiti, hiti!« Kakor žerjavica so pekle Nežko te besede. »Torej, naposled me hočejo omožiti. In niti na to ne pomislijo, da bi vprašala svoje srce. Živeti z možem, kateremu sem popolnoma tuja po duši... Ne, nikdar ne! Nande, poj, le poj in si izkriči bolest, ki naju druži. Lažje ti bo. Saj naposled moraš izvedeti resnico. Nisem ti lagala, ne, tvoja pesem je krivična!«

»No, kaj pa strmiš, kot bi videla coprnice na sosedovem dimniku! Rekla sem ti že, da hiti. Ne vidiš noči, ki prihaja? Dela je še mnogo.« »Mati, saj bom kmalu gotova.« »Pa si res umeš, da te je še Logarjev Pepe komaj vreden.« V odgovor se je Nežki prikradel na obraz bolesten nasmeh. Osuplo je zrla mati za njo. Ni mogla razumeti, da je hčeri težko, ko ji govorijo o možitvi.

Komaj je čakala Nežka, da je lahko odšla v svojo kamro. Ni legla. Naslonila je razgreto čelo na hladno steklo in brezčutno strmela v noč. Vseeno ji je bilo, pa da bi tudi v trenutku umrla. Kmalu se je utrgala iz grma Nežki dobro znana senca. S ponosnim korakom je stopala proti njenemu oknu. »Odprti, dekle, odprti!« Zamrazile so jo njegove besede. »Nande moj nepozabni!« je z muko izdala. Vedela je, da solza ni maral, pa se je premagovala, da ni izbruhnila v neutolažljiv plač. Besedi ni bilo treba, ker sta si bili duši tako blizu, kakor še nikoli prej.

Par trenutkov sreče in že je stopila pred njo režeča se resničnost. Grenko jima je govorila pred očmi, ni se hotela umakniti. Nande je začutil pekočo misel, da je samo bajtarjev sin, ki nima ničesar, razen svoje mladosti in prešerne pesmi.

Odtrgal se je od okna, izginil v noči. Samo še njegova pesem je od časa do časa zavalovila med vrtovi. Ne, te mu niso mogli iztrgati iz duše!

Zanimiva statistika

V neki brošuri, ki je izšla pred kratkim, in govori o slovenskem nacionalnem vprašanju, smo zasledili med ostalim pestrim gradivom tudi tole zanimivo statistiko Slovencev:

Slovencev nas je

po misli našega malodušnega — — — en milijonček duš, kar mu odtehta približno toliko, kot en kovač denarja,
po »učnjaško« v NE 1928 vseh

skupno okoli 1,930.000

po »obrambno ponižno« v KCMD 1939 1,900.000
po »šolsko okorno« v dij. kol. 1938 . 2,056.000
po »Novi dobi« 22. VII. 1938 . . . 2,500.000
po »Slovincu« na izselj. nedeljo 27.

novembra 1938 2,500.000

po naše pa — megalomansko ali fantastično, kakor hočete, po naše je naše krvi

prebivalcev:

V svobodni Sloveniji	1,215.628
na Primorskem	700.000
v Korotanu	300.000
na Štajerskem	500.000
v Panoniji	700.000

Na strnjenem ozemlju Slovenije torej 929.100

Izven strnjene Slovenije:

v Jugoslaviji	600.000
v Italiji	5.000
v Nemčiji (Westf., Dunaj, preko Tur)	250.000

na Madžarskem	1.000
v Franciji	50.000
v Jugoslaviji	600.000
v Belgiji	10.000
na Holandskem	5.000
v Španiji	2.000
v Rusiji	1.000
v ostale Evrope še	5.000
V Evropi (izven Slovenije)	922.000

Izven Evrope:

Združenih državah	500.000
v Kanadi	50.000
v Argentini	80.000
v Braziliji	10.000
v ostali Ameriki še	20.000
v Egiptu	10.000
v ostali Afriki	2.000
v Avstraliji	2.000
v Aziji	2.000

Skupaj 5,021.028

A ne pretiravamo! Prepričani smo, da bodo o teh številkah kmalu kaj več pisali.

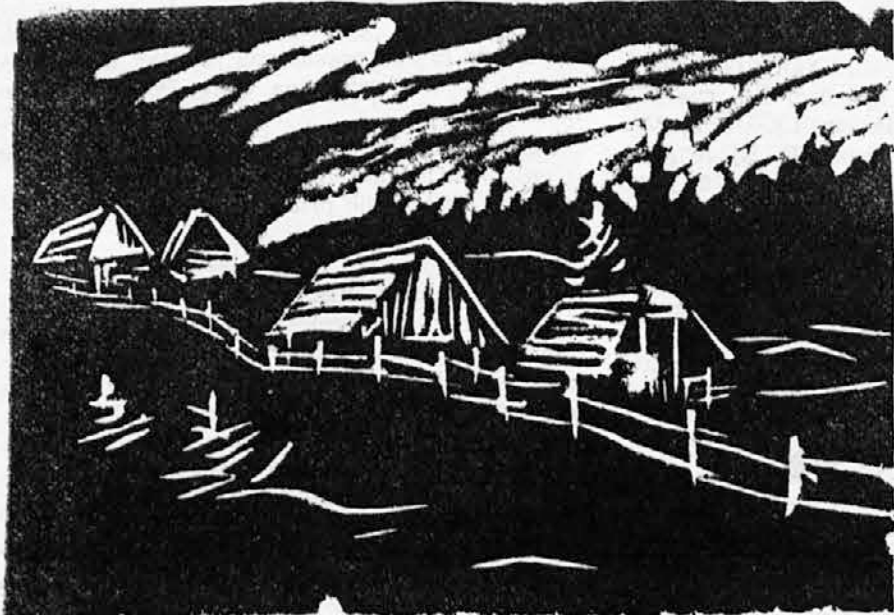
Čeh Jan Lego v uvodu češke Slovnice slovenskega jezika 1887. piše: »Slovenski narod je bil svojčas naš neposredni sosed ter je posedoval ozemlje, na katerem živi sedaj več kot 12 milijonov ljudi«. (sedaj več kot 25 milijonov).

Naši načrti pa grade Slovenijo 10,000.000 ljudi Vsako pokolenje: en milijon ljudi več s sredstvi preživljanja.

Nepremagljivi smo, ker nam po svetu vedno kje sonce sije...

Kaj pravite k temu? Preudarite in si sami ustvarite sodbo!

Motiv iz
Bohinjskih planin

SPORT

KANADA SVETOVNI PRVAK V HOKEJU NA LEDU ZA LETO 1939.

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu je končano. Priborila si ga je, kakor je bilo pričakovati, zopet Kanada, kjer je ta sport tudi doma. Dočim je svetovno prvenstvo že končano, je za enkrat še negotovo, kdo bo postal evropski prvak. To vprašanje bo rešeno šele 6. marca v Baselu med Švico in Češkoslovaško, kajti v nedeljo 12. t. m. je tekma med tema državama kljub trem podaljškom in skoraj 3 ure trajajoči borbi ostala neodločena.

Vrstni red, ki so si ga posamezne države priborile na tem prvenstvu je tale:

1. Kanada (45:1), 2. Amerika (25:8), 3 in 4. Češkoslovaška (37:9) ter Švica (49:13), 5. Nemčija, 6. Poljska, 7. Madžarska, 8. Anglija, 9. Italija, 10. Holandska, 11. Latvija, 12. Finska, 13. Belgija (6:19), 14. Jugoslavija (3:66).

Mesta od 10—14 niso čisto »uradna«, posebno kar se tiče zadnjih treh. Določil sem jih po goldiferenci.

Boj za prvo mesto je bil, kakor že prejšnja leta, zelo napet. Kanada je bila sicer favorit, toda druge države ji postajajo vedno nevarnejše. Dosedaj si je Kanada priborila, lahko rečem, vsa svetovna prvenstva. V Garmisch-Partenkirchenu l. 1936. je bila sicer druga, toda Kanadčane so takrat premagali Kanadčani, ki pa so nastopali pod imenom Anglije. Da pa tvorijo Kanadčani v tem sportu še vedno razred zase, so pokazali tudi letos. Iz njihove goldiference, ki je napisana v oklepaju, se vidi, da so prejeli samo 1 gol. Ta gol jim je zabil češki igralec Drobny v 2. minuti prve tretjine semifinalnega tekmovanja. Takrat je manjkalo samo malo, da bi Čehoslovaki premagali Kanado. Poslušal sem prenos te tekme po radiju in lahko rečem, da je bila najbolj napeta od vseh, kajti v drugi in v tretji tretjini so Kanadčani napadali tako ognjevitost in bili v taki premoči, da se češkoslovaški igralci sploh niso upali premakniti od lastnega gola, ki so ga z veliko požrtvovalnostjo pa tudi hladnokrvnostjo branili. V tej borbi se je zlasti izkazal češki vratar Modry, ki je po napovedovanju speakerja sodeč, obranil cele tucate najnevarnejših kanadskih napadov. Toda šele na koncu tekme, v predzadnji minuti, je Kanadčanom uspelo, da so izenačili in nekaj sekund pred koncem še zabili zmagonosni gol, tako da so zmagali z rezultatom 2:1.

Za Kanadčani je grupa držav, ki so si skoraj popolnoma enake, kajti kadar so te igrале med seboj, je navadno le sreča odločila zmagovalca. V to skupino spadajo Čehoslovaška, Švica, Amerika, Anglija in Nemčija. Med te bi lahko prišteli sicer še Švedsko, toda ta letos ni nastopila, da pa je tudi izredno močna v hokeju priča to, da je bila že trikrat evropski prvak in da je na lanskem svetovnem prvenstvu v Pragi zasedla šesto mesto. Anglija je letos zasedla sicer šele osmo mesto, to pa zato, ker ni tekmovala do konca. Ko so Angleži videli, da ne bodo mogli postati evropski prvaki, kar so bili v preteklem letu, so se zadovoljili z osmim, oziroma z šestim mestom v Evropi.

Zopet skupino zase so tvorili na tem prvenstvu Italija, Poljska in Madžarska, ki tudi postajajo od leta do leta nevarnejši zgornji sku-

pini. Posebno nevarna je postala letos Italija, čeprav je zasedla samo 9. mesto. Italijani so svoje moštvo okrepili letos s svojimi rojaki iz Kanade, po čemer hrepene tudi druge države.

Tudi pri nas smo se letos opogumili in poslali svoje reprezentante, ki so seveda našli mesto v zadnji, najslabši skupini, v katero bi še prištevati Latvije, Fince in Belgijce. Ako bi kdo rekel, da je pričakoval od naših boljšega plamena, bi se mu gotovo vsakdo smejal, kajti lahko rečem, da so se odrezali dosti boljše, kot se je pričakovalo. Prejeli so sicer v petih tekmah 66 golov, toda to ni tako hudo, ker so drugi, ko so začeli, prejeli prav toliko, ali pa še celo več. Da so šli na prvo tekmovanje Čehi s prav takim pričakovanjem velikega števila prejetih golov, kot letos naši, sem imel priliko slišati pred letom, ko je eden prvih čeških reprezentantov v hokeju pripovedoval, ob priliki lanskega prvenstva, po radiju svoje vtise iz

teh tekmovanj. Tudi Čehi so v prvih tekmah izgubljali z rezultati od 20 do 30:0, vendar jim to ni vzelo veselja. Že čez nekaj let so postali evropski prvaki. To se je zgodilo l. 1911. v Berlinu, ko so v finalu premagali Nemce z 4:0. O tej tekmi je oni reprezentant govoril z velikim veseljem, posebno pa mu je ugajalo, da so po njihovi zmagi Nemci zaigrali Čehom namesto himne, ki jo takrat še niso imeli, iz Prodane neveste: »Proč bychom se netěšili...« (Zakaj se ne bi veselili), ki je bila takrat pri Nemcih najbolj poznana.

Iz tega sledi, da nad našimi reprezentanti ne smemo obupati, čeprav tudi ne moremo od njih pričakovati, da bodo že prihodnje leto svetovni olimpijski ali vsaj evropski prvaki. To bi bilo gotovo pretirano, kajti mi nismo Čehoslovaki. Pač pa je to tekmovanje, oziroma učenje naših reprezentantov pokazalo, da so za hokej zelo talentirani, da jim pa manjka tehnike, ki bi jo pa lahko dobili z dobrim trenerjem in dolgotrajnim treningom. Ker pa trenerji ne uče zastoj in so pri nas za pravi trening zime prekratke, se zaenkrat še ni bati, da bomo postali v najkrajšem času evropski prvaki.

Vr—Zo.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE.

Vodoravno:

1. Karamazov-geofizika
2. obeliski-pp-elevator
3. roparji-krom-Crepaja
4. ep-Anka-protin-krik-pp
5. jaz-io-Ilog-enak-is-gre
6. anatomija-Patagonec
7. Salamanka-prababica
8. ima-bk-molk-Raša-kn-lek
9. ma-sarg-Varela-book-ju
10. oborina-soja-fantast
11. novelist-na-merjenje
12. Anatomija-Kurdistan

Navpično:

1. Koreja-Simona
2. Abo-Panama-bon
3. repa-zala-sova
4. Alani-ta-baret
5. Mirko-Om-krilo
6. Asja-imam-gnil
7. zki-plimov-asi
8. oi-kroj-klas-tj
9. v-proga-Akron-a
10. g-potep-preja-k
11. ee-Mina-rala-mu
12. Olc-Nataša-fer
13. ferk-kaba-bard
14. iveri-ga-konji
15. zapis-ob-notes
16. itak-gnil-Kant
17. koj-precej-sja
18. Arabec-akuten

Križanko so pravilno rešili: Anica Geiger, Lj. Moste, Jarše 67, Nasta Ogorelec, Lj., Cesta v Rožno dolino 10, Wenko Benon, Lj.-Moste, Gortanova 5, Dušan Štefan Stepančič, Lj., Ciglarjeva 41, Milan Kralj, Lj., Čopova ul. 19, Milica Črnigaj, Lj., Rimska c. 6, Žun Živan, Lj.-Moste, Jarše 69 in Danica Žun.

Za nagrade so bili izžrebani: I. Nasta Ogorelec, II. Nada Baloh, III. Dušan Štefan Stepančič, IV. Milan Kralj, V. Wenko Benon.

Nagrajenci naj dvignejo nagrade pri upravi »Naše volje«.

Šah

V Ljubljanskem šahovskem klubu je v zadnjem času toliko življenja, kot morda še nikoli poprej. Notranje klubovo delovanje spominja na najboljše čase in je zagotovilo, da moč naših šahistov raste ne samo kvantitativno, temveč tudi kvalitativno. V splošnem turnirju s 16 udeleženci je zmagal prof. Vadnal pred Levačičem, Poljanškom in Bolho. — Najvažnejša klubova prireditve je vsekakor glavni oziroma prvenstveni turnir, ki se je pred kratkim začel. Prvenstvo brani mojster Ljudmil Furlani. Žreb je določil tale vrstni red igralcev: 1. Šiška, 2. Samobor, 3. Pintarič, 4. Peterman, 5. Poljanšek, 6. Sikošek, 7. Vidmar C., 8. dr. Valentinčič, 9. Slokan VI., 10. Mlinar, 11. Slokan M., 12. Furlani, 13. Sorli, 14. Levačič, 15. Gerzinič, 16. prof. Čop, 17. Marek, 18. Kavečič. Številčno je to mendo doslej največji glavni turnir v zgodovini LŠK-a. Od najmočnejših na žalost manjkata mojstra M. Vidmar in Preinfalk. Z zanimanjem pričakujemo debut najmlajših udeležencev, ki se bodo tokrat prvič merili v močnejši konkurenci. Igralni dnevi so določeni na torek in petek v »Zvezdi«. — Istočasno se bo odvijal tudi ožji turnir s 14 udeleženci. Borba bo zelo ostra, kajti kdor doseže nad 66% možnih točk, si pridobi pravico igranja v glavnem turnirju.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dragotinova: »Marta«. Črtico sem razumel. Morda pa le nisi popolnoma zadela? V eni prihodnjih števil prideš na vrsto. Pošlji še in še bolj obdelaj!

Balkanski: Rokopisov, ki so pisani na obe strani lista, ne morem jemati v poštev!

Stane: Prihodnjič prideš tudi ti na vrsto!

★

V zadnjo številko se je vrnilo več napak, ki jih sedaj na tem mestu popravljamo:

Pri pesmi: »In memoriam« je izostal psevdonim: Živan. Na tretji strani manjka pri članku »Žene s Finskega« avtor M. Bedel D. S-ik. in pa podnaslov: (Spomini brez zlobe). Pri članku »Brezpomembnost umetnosti« je tudi izpadla šifra »pt«. Upamo, da smo s tem popravkom popravili neljubo nagajivost tiskarskega škrata.